

Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις: Η περίπτωση του GPP4Growth και ένα πρόγραμμα δράσης για τη ΠΔΕ*

Χρήστος Ι. Μπούρας

Καθηγητής Τμήμα Μηχ. Η/Υ και Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Έως τώρα, η οικονομία λειτουργούσε σύμφωνα με το γραμμικό μοντέλο «Παίρνω-Φτιάχνω-Απορρίπτω», όπου κάθε προϊόν αναπόφευκτα φτάνει στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του. Η απόρριψη των προϊόντων που καταναλώνονται, σε συνδυασμό με την αύξηση του πληθυσμού και του πλούτου, δημιουργεί προβλήματα καθώς αυξάνεται η ζήτηση για σπάνιες πρώτες ύλες και υποβαθμίζεται το περιβάλλον. Η κυκλική οικονομία αποτελεί λοιπόν ένα σύνολο παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που εστιάζουν στο περιορισμό της σπατάλης των πόρων που χρησιμοποιούνται στη παραγωγική διαδικασία.

Ως βιώσιμη ανάπτυξη θεωρείται η ανάπτυξη που είναι συμβατή με τη προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, αυτή που δεν εξαντλεί τους φυσικούς πόρους αλλά τους διαφυλάσσει όχι μόνο για τις παρούσες, αλλά και για τις μελλοντικές γενιές. Σήμερα, η βιώσιμη ανάπτυξη αντιμετωπίζεται πια ως η ενδεδειγμένη μορφή ανάπτυξης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Βασικό εργαλείο πραγμάτωσης της βιώσιμης ανάπτυξης στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων είναι οι Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις (ΠΔΣ). Στη διαδικασία ανάθεσης ΠΔΣ και για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης, εισέρχονται δυναμικά περιβαλλοντικά κριτήρια και χωρίς αυτά, μια δημόσια σύμβαση ΔΕΝ είναι «πράσινη». Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις είναι οι διαδικασίες με τις οποίες ο δημόσιος τομέας προμηθεύεται προϊόντα, υπηρεσίες ή εργασίες, χρησιμοποιώντας πράσινα κριτήρια κατά την αξιολόγηση προσφορών. Με βάση το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο, οι δημόσιες υπηρεσίες προμηθειών μπορούν να χρησιμοποιούν περιβαλλοντικά κριτήρια κατά την προκήρυξη διαγωνισμών και την αξιολόγηση των προσφορών,

Προϋπόθεση να ικανοποιούνται ταυτόχρονα οι βασικές αρχές της διαφάνειας, της ισότιμης μεταχείρισης και της μη διάκρισης

- Με τις ΠΔΣ, οι υπηρεσίες προμηθειών μπορούν:
 - να μειώσουν το ενεργειακό και οικολογικό τους αποτύπωμα, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
 - να μειώσουν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον
 - να συμβάλλουν στην βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων
 - να προωθήσουν την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα
 - να λειτουργήσουν ως παράδειγμα για τον ιδιωτικό τομέα
 - να εξοικονομήσουν δημόσιους πόρους, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος κύκλου ζωής.

Η εισαγωγή και ένταξη των περιβαλλοντικών κριτηρίων λαμβάνει χώρα σε όλα τα στάδια μιας δημόσιας σύμβασης. Τονίζουμε ιδιαίτερα τη σημασία της στροφής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας από το κριτήριο της χαμηλότερης τιμής σε αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομικής άποψης προσφοράς.

Το σχέδιο δράσης είναι το σημαντικότερο παράγωγο του έργου αφού σε αυτό θα βασιστούν σε μεγάλο βαθμό οι αλλαγές πολιτικής που επιδιώκονται από το έργο μακροπρόθεσμα. Η έκθεση των οργάνων πολιτικής στις δραστηριότητες του έργου έχει στόχο αφενός να τα ενημερώσει σχετικά με τη σπουδαιότητα των στόχων του έργου, αφετέρου να αποκτήσουν γνωμοδοτική ικανότητα επί των προτάσεων που θα συμπεριληφθούν στο σχέδιο.

- Το Σχέδιο Δράσης, μεταξύ άλλων, μπορεί να περιλαμβάνει:
 - Αλλαγές στον τρόπο διαχείρισης/διοίκησης του οργάνου πολιτικής
 - Αλλαγή στους στρατηγικούς στόχους
 - Υλοποίηση νέων έργων

Καθώς ο βαθμός υλοποίησης εξαρτάται κυρίως από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στη συνέχεια παραθέτουμε προτάσεις για συγκεκριμένες δράσεις που θα συμπεριληφθούν στο τελικό ΣΔ. Η επικρατέστερη (πιθανή) πηγή χρηματοδότησης και για τις 3 δράσεις είναι η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και συγκεκριμένα το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος 2014-2020.

1. **Δημιουργία και χρήση προτύπων (templates) για κατηγορίες προϊόντων που θα συμπεριλαμβάνουν προεπιλεγμένα πράσινα κριτήρια**
2. **Απονομή βραβείων ΠΔΣ από την Περιφέρεια**
3. **Αλλαγή δημόσιου φωτισμού με λαμπτήρες τεχνολογίας LED**

Πολλοί παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν την υλοποίηση. Η φάση της παρακολούθησης θα διαρκέσει 2 έτη (από το 2020 έως το 2021) και θα καταγράφει οποιοδήποτε θέμα προκύψει και θα προσαρμόζει το ΣΔ στις εκάστοτε αλλαγές. Ο βαθμός υιοθέτησης του ΣΔ εξαρτάται εξ' ολοκλήρου από την Περιφέρεια. Φυσικά το ΣΔ δεν είναι δεσμευτικό αλλά όσο μεγαλύτερος ο βαθμός έγκρισης και αποδοχής του από την Περιφέρεια τόσο περισσότερες πιθανότητες έχουν να υλοποιηθούν οι προτεινόμενες δράσεις χωρίς βεβαίως να αλλάζει ο χαρακτήρας του προαιρετικού.

*Περίληψη ομιλίας στο 7^ο Συνέδριο Περιφερειακής Ανάπτυξης, στη Συνεδρία Κυκλική Οικονομία & Βιώσιμη Ανάπτυξη, 19 - 21, Σεπτεμβρίου 2019, Πάτρα